

SECTIO II. — *De assistentia parochi.*

1° Qualis Parochus assistere debeat; 2° quomodo assistere debeat.

I. *Qualis Parochus assistere debeat.*

637. — I. Ille solus Parochus matrimonio valide assistere potest, qui est proprius Parochus alterutrius contrahentium, et ideo qui in eos vel saltem in alterutrum iurisdictionem habet. Evincitur enim ex *Conc. Trid.* solum Parochum valide matrimonio assistere posse. Parochum vero sic intelligendum esse, ex pluribus Declarat. *S. Congreg. Concilii Trid.* compertum habemus.

II. Iurisdicatio Parochi constituitur per domicilium habituale, aut quasi-domicilium contrahentium vel eorum alterutrius in sua parocia, non vero per domicilium originis, nec per solam habitationem ad breve tempus. Erunt ex Declarationibus *S. Congreg. et Bened. XIV.* etc.... *Ita unanimi consensu Theologi.*

638. **Quaesita.** — **QUAER.** 1° *Quodnam tempus requiratur, ut aliquis advena possit in loco non suo matrimonium contrahere?*

Resp. Sufficit habitatio *unius mensis.* Deducitur ex Declaratione *Bened. XIV.* in Epistola ad Archiepiscopum Goanum, *Paucis abhinc hebdomadis*, 19. Martii 1758. (86), quae est huiusmodi:

Post haec necessarium fore censemus nonnihil adiungere ut in proposito sit, quidnam requiratur ad quasi-domicilium adipiscendum. Verum hac in re non alio pacto responderi potest, nisi quod, antequam matrimonium contrahatur, spatio saltem unius mensis, ille qui contrahit, habitaverit in loco ubi matrimonium celebratur. Definitiones Congreg. Concilii hac de re observari poterunt apud Fagnanum... ubi, earumdem contextu perpense, haec habet: Vir et mulier Traiectenses timentes impedimentum a parentibus, cum ad vicinam urbem Aquisgranam se contulissent, et ibi aliquando morati matrimonium contraxissent, Sacra Congregatio consultata super validitate, censuit exprimentum tempus quo contrahentes Aquisgranae manserunt; quod si fuerit saltem unius mensis, dandam esse decisionem pro validitate...

... Dubitari autem posset, num ad quasi-domicilium acquirendum matrimonii causa, non solum requiratur praecedens habitatio, verum etiam subsequens ad aliquod temporis spatium. Verum cum observaverimus subsequentem habitationem ab iis auctoribus qui hanc tractarunt materiam, tanquam magni momenti adminiculum reputari, ut novum domicilium quaesitum dicatur, nihil vero de illa praescriptum fuisse a

(86) Confer superius dicta in notis 81. 82. ad n. 651. q. 1.

Concilii Congregatione in adducta paulo ante definitione, nolumus hac de re quidquam novi decernere (87).

639. — Haec *Benedicti XIV.* doctrina confirmatur recenti Decisione *S. Congreg. Inquisitionis* die 6. Decembr. 1843. Ad hoc enim Postulatum: *Ioannes et Maria Mechliniae domicilia habentes, Londinum veniunt, et sine auctoritate vel licentia suorum Parochorum, uno solummodo mense elapso, Londini matrimonium contrahunt. Quaeritur utrum hoc matrimonium sit invalidum propter supra dictum Conc.*

(87) Haec manifeste id confirmant, quod superius (in not. ad n. 651.) dictum est, nempe spatium *unius mensis* a *Benedicto XIV.* non ideo statui, quasi sufficiat *unius mensis* mora sine animo ibidem degendi quantum temporis satis sit ad quasi-domicilium acquirendum, aut quasi necesse sit, quando hic animus adsit, mensem, antequam nuptiae celebrentur, esse elapsam. Diserte enim dicitur, moram unius mensis in casu censi ut *adminiculum*, cuius nimirum ope praesumi queat animus figendi in eo loco saltem quasi-domicilium. Secus illa mensilis mora non esset merum *adminiculum* ad quidpiam praesumendum seu probandum, sed esset ipsa quasi-domicilii manifesta praestatio. Et id ipsum ex eo evidenter colligitur, quod mox Pontifex subdat, nolle se quaestionem dirimere, an praeter praecedentem *mensis* habitationem requiratur insuper post contractas nuptias subsequens aliqua in eodem loco mora. Si enim definivisset, spatium mensis sufficere ad constituendum illud quasi-domicilium, quod iam par sit ad matrimonium ibidem valide contrahendum, eo ipso etiam definivisset, subsequentem istam moram nullatenus esse necessariam; prouti reipsa nemine dissentiente validum censeretur matrimonium illius; qui ex Gallia Londinum adveniens cum intentione ibi figendi quasi-domicilium (finge v. gr. hominem addictum gallico apud Angliae regem Legato), postmodum adventus sui nuptias contraheret, et eadem die, iuxta exemplum allatum, iussu Principis nullatenus praevisto Parisios revoca-

retur; quandoquidem hic iure quasi-domicilii valide poterat contrahere; ei autem, qui hoc iure legitime iam potitur, adia-phorum est, num quaequam inopinata causa ipsum, contra ac statuerat, alio abducat. Contra vero quod subsequentis inibi habitationis mentio a *Benedicto XIV.* iniiciatur tamquam alterius *adminiculi* ad praesumendum de intentione figendi, nec ne, in eo loco domicilii, patet etiam ex eiusdem *Benedicti* Instructione XXXIII. (n. 9.), ubi loquens de eisdem, quas et hic appellat, Decisionibus Congr. Concilii a Fagnano memoratis, haec habet: *Advertendum tamen est, matrimonium hoc pacto ineuntes, antequam rem perfecterent, domicilium in eo loco, vel quasi-domicilium assecutos fuisse. Nam diu morati ibidem ante matrimonium fuerant, neque inde postea discesserunt, ut primam sedem ac domicilium repe-terent.* Ubi vides, et praecedentem habitationem, et quae illam subsecuta sunt, invocari ut mera *adminicula*, quibus et acquisitio domicilii seu quasi-domicilii, et consequenter validitas contracti matrimonii evinceretur.

Caeterum fac advertas, ea omnia, quae Auctor affert ex *Benedicti XIV.* Litteris ad Archiep. Goanum, nihil ad rem facere, nisi id supponas, quod alioquin A. non indicat, quaestionem de eo advena esse, qui suum domicilium non relinquens, in alium locum apposite se confert, ut ibi matrimonium celebret. Vid. quae diximus in notis ad n. 651. q. 1.

Trid., sess. 24. cap. 1. *de Reform.* — necne? *S. Congregatio Inquisit.*, die 6. Decembris 1843. *ad dubium propositum respondit: Stet Epistolae Benedicti XIV. ad Episcopum Goanum.*

Habitatio autem per unum mensem in aliquo loco non sufficit adtribuendam Parocho loci illius iurisdictionem, adeo ut valide matrimonio assistere possit, si fiat recreationis aut rusticationis gratia, vel pro rusticanis negotiis; quia tunc nec domicilium nec quasi-domicilium verum habetur (88), uti constat ex *Declarat. S. Congreg.* relata a Benedicto XIV. *Inst.* 33. n. 7. Vide *Analecta Iuris Pontif.* tom. 2. § 1886., et S. Lig. n. 1086.

660. — **QUAER.** 2° *An vagi contrahere possint coram quolibet Parocho?*

Resp. 1° *Affirm.*, si ambo contrahentes sint vagi. Ratio est, quia Parochum proprium non habent.

Resp. 2° Si unus tantum sit vagus, adhuc contrahere possunt coram quolibet Parocho, quia sponsus habens domicilium fixum, alterius privilegio uti potest. — *Ita communiter.* — S. Lig. n. 1089. (89).

(88) Quando deest animus figendi alicubi domicilium aut quasi-domicilium, nihil refert, brevisne an longa ibi mora trahatur; ita v. gr. si peregrinus in quapiam consistas urbe occasionem opperiens merces emendi, aut itineris seu navigationis socium, aut litis alicuius exitum, aut cessationem difficultatum, quae reditum in patriam retardant, et huiusmodi; etsi enim etiam quinquennio, immo vel decennio moram in dies precariam ibi trahens permanens, nunquam illud domicilium acquires, quod ad matrimonium coram parocho, quasi tuo, valide contrahendum sufficiat.

(89) *Vagum* definit Benedictus XIV. (*Instr.* 33. n. 10.), qui relicto suo domicilio sedem in exteris terris inquirat; quod intelligendum est, tum si destinavit ubi sedem collocaturus sit, tum si nondum destinavit; adhuc enim in utroque casu aequae domicilio caret, ut notat Sanchez (*De Matr.* lib. 3. disp. 25. n. 3.). Adde necessarium non esse, ut sedem inquirat; aequae enim, imo a fortiori vagus dicitur, qui nullibi certam et constantem sedem habet aut vult habere, ut

advertit idem Sanchez (l. c. n. 1.). Insuper, quoad rem praesentem, ut vagus quis dicatur relate ad parochiam, nec opus quidem est, ut domicilium in remota seu externa aliqua regione quaerat; sed generatim satis est, quod priori parochia relicta, nondum in alia sedem defixerit, quia tunc revera sine parochia est, quippe qui priorem amisit, et aliam nondum acquisivit. Ideo 1° qui relicta parochia, nondum domum invenit, in qua habitet, et interim aliquo in loco hospitatur, iste est vagus; 2° etiamsi domum invenerit, in qua habitaturus erit, alibi tamen hospitatur, dum inventa domus antiquo expeditur habitatore, pariter quoad parochiam vagus est; 3° sic etiam si in urbem advenerit, et nondum statuerit, qua in parte habitet, inter vagos seu parochia carentes recensetur. Sanchez (l. c. n. 4.).

Duo autem quoad vagos sancta Synodus *Trid.* parochis praecipit (sess. 24. c. 7. *De Ref. Matr.*) 1° *ne illorum matrimoniis intersint, nisi prius diligentem inquisitionem fecerint;* 2° *ut re ad Ordinarium delata ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.* Inquisitionis

QUAER. 3° *An matrimonio valide assistere possit Parochus suspensus, irregularis, excommunicatus, aut schismaticus?*

Resp. Affirm., dummodo non renuntiaverit titulo, vel ab illo canonice depositus non fuerit. — *Ita communiter.* — Sed plerumque *illicite* assisteret (90). — S. Lig. n. 1083. 1084.

autem modum habes in *Instructione*, quam probante Clemente X. addidit S. Inquisitionis encyclicis referunt Giraldis (*Exposit. Iuris Pontif.* sect. 656.), Ferraris (*V. Instructio Parochorum* n. 36-53.), et ex parte S. Alph. (lib. 6. n. 1089.).

(90) Parochus in casu non est minister sacramenti, sed merus testis; et num peccet, quando adstitit a contrahentibus requisitus, DD. inter se non consentiunt. Ceterum A. non loquitur de excommunicato *vitando*, cuius tamen assistentia adhuc valet. Valide nempe semper Parochus assistit, quandiu non sit actualiter depositus et sic retineat possessionem beneficii. Nimum autem videtur postulare S. Alphonsus, dum in contrahentibus exigit causam *gravissimam* illum requirendi, quando ipse alioquin non adeo gravem causam exigit, ut licite sacramenta peti ab indigno ministro possint.

Adde heic, parochum valide alicui matrimonio assistere, etsi nondum sit sacerdos, et licet Episcopus hoc ei prohibuerit; quod idem dicit de Vicario Generali, si contra Episcopi inhibitionem vel ipse matrimonio assistat, vel cuipiam sacerdoti facultatem assistendi dederit. Vid. S. Alphons. (lib. 6. n. 1081.), et Bened. XIV. (*Quaest. Can.* 98.).

Facultatem autem assistendi matrimoniis habent tum Cardinales in suo quisque Titulo, et ecclesiis huic subiectis, tum Pontifici Legati in provinciis sibi conceditis. Vid. Ferraris (*V. Matrimonium* art. 3. n. 12. 20. 45.).

Dices, nos excessisse modum, cum diximus quod *nimum quid in casu videatur postulare S. Alphonsus, dum in contrahentibus exigit causam GRA-*

VISSIMAM parochum requirendi; nam tenendum est, gravissimam causam requiri, quia *secus adesset, absque necessitate, communicatio in re sacra et gravi cum homine vitando.*

Resp. Ut adsit aliqua necessitas in huiusmodi, non requiritur causa *gravissima*, sed potest sufficere etiam necessitas, seu causa mere gravis, seu non levis. Hinc Suarez licet de gravi negotio tractet, nempe de petendis a *vitando* sacramentis, non gravissimam causam postulat, sed (*de Cens.* disp. 16. n. 27.) *necessitatem aliquam iustam*; iustam autem causam generatim dicunt Doctores, quae sufficiens censeatur ad excusandum ab ecclesiastico praecepto, de quo quaestio fiat. Qua in re illud etiam prae oculis habendum, quod Ecclesia, dum nominatim quempiam excommunicat, utique praeceptum imponit tum excommunicato, ne se fidelibus, praesertim in re sacra, intermiscet, tum fidelibus, ut cum ipso communicationem vitent. Verumtamen satis liquet, quod per id Ecclesia utique gravem poenam reo contumaci infligere intendit, non vero fideles gravissimo onere imposito quasi punire. Hinc Doctores apud Salmanticenses (*Tr.* 9. cap. 8. n. 48.), sufficientem necessitatem, quae in assistendo matrimoniis ipsum *vitandum* excuset a peccato (saltem gravi), reperiunt, quando hic munus suum exequatur *in aliorum utilitatem*. Ergo ad alios excusandos sufficit *ipsorum utilitas*. Scitum est enim (Vid. Suarez l. c.), causam, quae excusat conferentem, etiam recipientes excusare, et viceversa; quamquam parochus a peccato non excusabitur, si, cum facile et sine aliorum gravamine possit, alteri munus assistendi matrimonio non committat.

661. — QUAER. 4° *An valide assistat Sacerdos, qui falso Parochus existimatur?*

Resp. Affirm., si habeat titulum *coloratum*, et ex errore communi Parochus reputetur. Ratio est, quia Ecclesia tunc ob bonum commune iurisdictionem supplet. — *Ita omnes.* Sic etiam *probabiliter* videtur dicendum, si adsit solus error *communis* sine *titulo colorato* ob eandem rationem, ut dictum est de iurisdictione in foro interno in *Tract. de Poenit.* n. 360.

QUAER. 5° *An valide assistat matrimonio Sacerdos quilibet cum licentia praesumpta Parochi?*

Resp. Neg., quia non est vera licentia; sufficit tamen licentia tacita, aut etiam metu vel dolo extorta. — S. Lig. n. 1088., et alii communiter. (*)

662. — QUAER. 6° *An Vicarius possit valide matrimonio assistere, seclusa Parochi delegatione?*

Resp. 1° Affirm., si Vicarius suppleat vices Parochi defuncti vel absentis; tunc enim est certo delegatus ad *universitatem causarum*; imo tunc potest et alium subdelegare; nam ex iure delegatus ad *causarum universitatem*, alium ad *casum particularem* subdelegare potest. — *Recole dicta* in *Tract. de Leg.* n. 116., et *de Poenit.* n. 357.

Resp. 2° Si autem Vicarius sit Parochi praesentis cooperator, maior est difficultas, nec res generali et absoluta regula definiri potest. Quare attende ad statuta vel consuetudinem dioeceseon. Episcopus enim constituens Vicarios Parochi adiutores, vel eis immediate conferre potest ius matrimoniis assistendi, vel illud ex delegatione Parochi ipsis committendum relinquere. Sed ex consuetudine in Gallia et in aliis locis communius recepta, haec statui posse videntur.

1° Vicarius assistere potest matrimonio Parochianorum in ipsa paroecia celebrato, quia vices ipsius Parochi gerit.

2° Vicarius potest etiam alium Sacerdotem constituere ad matrimonio in casu particulari assistendum. Ratio est, quia vigente memorata consuetudine, est delegatus ad universitatem causarum et consequenter alium subdelegare potest. — Bouvier, c. 7: art. 6., Carrière, n. 1344. (**)

(*) Licentia praevertere debet assistentiam. Quid si licentia data sit, sed sacerdos, cui facta est, eam adhuc ignoret? Respondet Sanchez q. 3. disp. 36. n. 6.: licentiam hanc esse quoddam privilegium factum sacerdoti: porro privilegium non prodest ante notitiam eius, quando conceditur motu proprio vel ad instantiam alterius quam privilegiati; quia privilegium

ut valeat, postulat acceptationem: secus si per suum procuratorem vel nuntium impetret privilegium; tunc enim valet a tempore, quo procuratori aut nuntio intimatur; per eos enim privilegiatus acceptat.

(**) Quaeres: an licentia a parochio concessa contracturis nominatim designatis, celebrandi matrimonium coram quolibet sacerdote a se ipsis electo, satis sit ad

II. Quomodo Parochus assistere debeat.

663. **Principia.** — I. Requiritur, et satis est ad matrimonii validitatem, ut Parochus sit moraliter praesens, sicut testis qui de re peracta testimonium perhibere debet. Ratio est, quia Parochus adhibetur hic tamquam testis principalis ab Ecclesia deputatus, ut constat ex *Bened. XIV. de Synod.* l. 13. cap. 23.

II. Requiritur, ut Parochus interpelletur et moneatur de eo, quod agere volunt contrahentes, seu ut sit ab eis adhibitus. Ratio est, quia alioquin Parochus non censetur advertere ad illud quod fit, nec iudicare potest, eos, qui agunt, velle serio agere (91). Non tamen requiritur, ut fuerit ad hoc expresse vocatus. Sufficeret enim, si fortuito ibi praesens adesset, aut sub alio praetextu accersitus fuisset. Patet ex *Declaratione S. Congr.* — Carrière, *Comp.* n. 309., Bouvier.

valorem. Profecto et sic respondit pluries S. C. C. (cf. *Opus Th. Mor.* V. 6. n. 1220.bis). Sane ille sacerdos vere est delegatus a Parochio, quemadmodum vere iurisdictionem obtinet in foro conscientiae, qui ex concessione Episcopi eligitur ad arbitrium poenitentis.

Quid dicendum, si parochi alienius civitatis aut oppidi se mutuo delegent ita ut quilibet ex iis assistere valeat matrimoniis sponsorum alterius parochiae tanquam delegatus proprii parochi? Per se adhuc videtur fieri satis legi Tridentinae; habes enim sacerdotem (supponimus talem esse parochum) delegatum a proprio parochio: de delegatione vero facienda in singulis casibus Concilium non loquitur nec certe requiritur, cum ex. gr. parochus cappellanum delegat ad omnia in sua parochia celebranda matrimonia. Nihilominus haec delegatio adeo illimitata, ut quilibet parochus ideoque etiam is qui contrahentes nullatenus novit, assistere valeat, nullo praefinito termino temporis, non parum adversari videtur *intentioni* legis Tridentinae, ut ideo reprobata sit a S. C. C. in causa Posnaniensi 20. Iul. 1880.

At si praxis intra certos limites constringatur: si nempe inter parochos civitatis aut oppidi conveniat, ut, praeter pro-

prium parochum, coniungere sponso valeat, tanquam delegatus a proprio parochio, non quidem quilibet parochus, sed ille, ad cuius parochiam sponsi paulo ante spectabant et in qua, cum ad eam spectarent, factae sunt proclamationes, idque possit non quovis tempore, sed paucos intra menses a petitione facta proclamationum, intercedat praeterea, si opus est, auctoritas Ordinarii, qui id approbet et pro opportunitate deleget; si talis, inquam, sit praxis, dubitandum non videtur de valore delegationis, cum omnia intra limites a Tridentina lege praescriptos contineantur. Atque ita non constare de nullitate matrimoniorum, quae sic contrahantur, respondit eadem S. C. C. 18. Martii 1893. in causa Coloniensi et Aquisgranensi. Cf. *Acta S. Sedis* mens. Iun. 1893.

(91) Sufficit ut contrahentes, dum consensum exprimunt, signum aliquod, v. gr. oculis, vocis modulo, nutu, etc., praebent, quo parochio indicent, se illum ut testem habere velle, licet *non antea certioratus hic fuerit, nec vocatus et casu, nihil cogitans se ad id vocatum, eos audiat*, etc., quae sunt verba Declarationis S. Congr. apud Benedictum XIV. (*De Synod.* lib. 13. cap. 23. n. 1.).

Hinc 1° non sufficit praesentia Parochi mere physica, cum ad id, quod fit, animadvertere debeat: unde ebrius, dormiens, amens, matrimonio assistere nequit.

2° Non est necesse, ut videat contrahentes, dummodo eos suum consensum clare exprimentes audiat: proinde caecus matrimonio assistere potest: non tamen caecus et surdus.

664. **Quaesita.** — QUAER. 1° *An valide assistat Parochus vi et metu coactus?*

Resp. Affirm., quia sufficit de iure, ut sit praesens, et sciat, quid fiat, sive volens, sive nolens; manifestum est ex Declaratione S. Congr. — Vide S. Lig. n. 1092. (92).

QUAER. 2° *Quo in loco Parochus vel Sacerdos ab eo deputatus, matrimonio assistere possit?*

Resp. 1° Ubique valide assistere potest, etiam extra parochiam.

Resp. 2° Non potest licite assistere, seclusa gravi causa, nisi 1° in Ecclesia sua parochiali; 2° in alia Ecclesia parochiali de consensu Parochi loci illius; 3° in Sacellis vel Oratoriis privatis de licentia Episcopi, in cuius ditone situs est locus.

(92) Non praetermittendus est casus, quo Parochus volens resistere, ne haberi queat velut testis, claudit oculos, obturat aures, vel clamat, et aufugere conatur, ut videlicet irritum actum efficiat propterea quod affirmare dein possit, se nihil vidisse aut audivisse. At enim iam centies id respondit S. Congregatio, quod habetur etiam in responsione ad Episcopum Giennensem an. 1581. (apud Bened. XIV. *De Synod.* lib. 13. cap. 23. n. 1.), matrimonium scilicet esse invalidum, si parochus ea, quae agerentur, neque vidit, neque audivit, NISI TAMEN AFFECTASSET NON INTELLIGERE.

Quam clausulam perpendens Benedictus XIV. (l. c. n. 11.) docet, de eo casu accipiendam eam esse, quo parochus incivitus ad matrimonii contractum adhibitus, ideo nec videt, nec percipit, quia data opera neque videre voluit, neque percipere, cum tamen et videre et percipere naturaliter potuisset eadem ratione, qua testes ad eum ipsum contractum adhibiti et vidisse se, et percepisse fatentur. Et deinde de causa

agitata an. 1753.: *Celebris fuit anno praeterito 1753. Causa Carthaginiensis matrimonii, in Concilii Congregatione agitata et iudicata, in qua agebatur de quodam matrimonio contracto coram parochi domi suae inopinate deprehenso, qui virum quidem aspexerat, eiusque verba perceperat; feminam vero nec viderat, nec audiverat.* Et memoratis Theologorum studiis, ac DD. sententiis concludit: *Sed cum factum ipsum, de quo agebatur, accurate perpensum fuerit, eiusque circumstantiae omnes diligenter excussae, manifesto compertum est, quod si Parochus mulierem non vidit, eiusque verba non intellexit, hoc ideo evenit, quia ipse obfirmato animo eandem videre et audire noluit, cum eam facile videre et audire potuisset, quemadmodum bene viderant, et recte audiverant testes ad eum actum adhibiti. Itaque pronunciatum fuit, Nobisque annuentibus sententia prodit pro matrimonii validitate.*

665. — QUAER. 3° *An in omni casu sponsis dari possit, aut debeat benedictio?*

Resp. 1° Si nomine benedictionis accipiantur verba: *Ego vos coniungo etc.*, semper sub gravi (93) danda est matrimonio catholicorum, quia a Concilio Tridentino praecipitur.

Resp. 2° Benedictio autem, quae dicitur *solemnis* et datur in Missa, semper danda est, nisi sponsa sit vidua (94). — *Recole dicta*, n. 582. 641. et seq.

PUNCTUM XII. — *De impedimento impotentiae.*

666. — Impotentia ad officia matrimonialia obeunda, seu incapacitas ad copulam carnalem, per se aptam ad generationem, multiplex distinguitur, scilicet

1° *Certa*, vel *dubia*, prout est vel non est manifesta.

2° *Antecedens*, vel *consequens*, prout matrimonium praecedat, vel illud subsequatur.

3° *Temporalis*, vel *perpetua*, prout lapsu temporis aut arte tolli potest, vel non potest.

4° *Naturalis*, vel *accidentalis*, prout oritur ex vitio intrinseco, vel a causa extrinseca, v. gr. maleficio.

5° *Absoluta*, vel *respectiva*, prout existit inter virum et omnes mulieres, vel inter virum et aliquam mulierem determinatam; aut vice versa.

667. **Principia.** — I. Impotentia *antecedens* et *perpetua*, sive absoluta, sive relativa, matrimonium *invalidum reddit* de iure naturali. Ratio est, quia obiectum contractus matrimonialis non existit, cum copula sit impossibilis. Constat etiam ex Iure canonico. — S. Lig. n. 1095.

(93) Haec resolutio repugnat canonice ab omnibus recepto, non esse quidpiam damnandum de mortali, nisi certo id constet (Vid. Vol. 1. n. 152. in not.). Hanc autem omissionem vix pauci quidam contra plures alios (apud S. Alphonsum n. 1094.) mere opinando quasi *gravem* haberi posse dixerunt.

Porro S. Alphonsus in praesenti quaestione utramque sententiam fatetur esse probabilem, et mere subdubitando dicit, **FORTE alteram probabiliorem.** Ergo cum ipse S. Doctor definiat, rem esse plane incertam, iam ista dubia maior probabilitas ad meram eruditionem, non vero ad confessoriorum usum, neque ad conscien-

tiarum regulam deservire potest, quinimo maxime idonea est ad confirmandum, eam omissionem gravis culpae damnari non posse.

(94) Quoad hoc mire DD. dissentiunt; aliqui benedicendas generatim volunt quilibet nuptias, dummodo iustae sint; alii non benedicendas contendunt, quando uterque vel saltem alteruter sponsorum benedictionem accepit; alii cum S. Thoma benedicendas dicunt, quando viduus ducat virginem: secus, si sit vidua. Bene concludit Schmalzgrueber (lib. 4. tit. 21. n. 41. 42.), optime facturum, qui Rituali Ecclesiae suae se accommodaverit: in hoc enim consuetudo Ecclesiae suae apparebit.